

УДК (UDC) 327.5 (662.6 : 4/9)
DOI: 10.26693/ahpsxxi2023.si.080

MILITARY COUP D'ÉTAT IN NIGER: PROGNOSIS AND IMPACT ON UKRAINE

Mykhailo Oros,

email: orosmisha13@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3182-0493>

Uzhhorod National University,

Ukraine, 88000, Uzhhorod, Narodna Square, 3

Abstract

This article researched the very actual topic of the military coup in Niger and its impact on Ukraine. First, the author looks at the general significance of Niger, defining its economic and political features. Niger is one of the poorest countries in Africa, but it is rich in uranium, oil, gold and coal, which are mostly mined by foreign companies from France, Canada and China. Politically, the country is very unstable and has experienced 5 successful military coups since its independence in 1960. In 2021, the first almost peaceful democratic transfer of power in history took place. But already in 2023, a new coup takes place and a military junta headed by Abdourahamane Tchiani (Omar Tchiani) comes to power. Further, based on the obtained facts, the author concludes that the cause of the coup is the extreme poverty of the country, which is caused by the draining of resources from it by foreign companies, as well as anti-French sentiments, which, as the author suspects, could have been fuelled by pro-Russian forces or directly by Russia. The reaction of the Western world turned out to be restrained, but clear: concern, a call for a peaceful settlement, but a refusal to withdraw the troops present on the territory of the troubled state. The ECOWAS countries were divided: those in which juntas are in power supported the new government of Niger and those in which democratic forces – condemned and expressed readiness for military intervention. As a conclusion, the author considers 2 groups of possible further scenarios of the development of events: peaceful and military. Among them, he supposes that a quick intervention of the ECOWAS countries, possibly even with the military support of the United States and France, and the return to power of a legally elected government is the most likely.

Keywords: Africa, Niger, Francophonie, France, USA, ECOWAS, coup d'état, military junta, China, Russia, PMC, "Wagner", Françafrique, Russafrique

ВІЙСЬКОВИЙ ПЕРЕВОРОТ В НІГЕРІ: ПРОГНОЗИ ТА ВПЛИВ НА УКРАЇНУ

Михайло Орос,

email: orosmisha13@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3182-0493>

ДВНЗ “Ужгородський національний університет”,

Україна, 88000, м. Ужгород, площа Народна, 3

Анотація

У статті розглянуто дуже актуальну проблему військового перевороту в Нігері та його впливу на Україну. Спочатку автор вивчає загальну значимість Нігеру, визначаючи його економічні та політичні риси. Нігер є однією із найбідніших країн Африки, яка проте є багатою на уран, нафту, золото та вугілля, які здебільшого видобуваються іноземними компаніями з Франції, Канади та Китаю. Політично країна є дуже нестабільною і з моменту своєї незалежності у 1960 р. пережила вже 5 успішних військових переворотів. У 2021 р. відбулася перша за історію майже мирна демократична передача влади. Але вже у 2023 р. відбувається новий державний переворот і до влади приходить військова хунта на чолі з Абдурахман Чіані (Омар Тіані). Далі, базуючись на отриманих фактах, автор робить висновок що причиною перевороту є надзвичайна бідність країни, яка викликана викачуванням з неї ресурсів іноземними компаніями, а також антифранцузькі настрої, які, на думку автора, могли бути підігріті саме проросійськими силами або безпосередньо Росією. Реакція Західного світу виявилася стриманою, проте чіткою: стурбованість, заклик до мирного врегулювання, але відмова від виведення військ, що присутні на території неспокійної держави. Країни ECOWAS розділилися: ті, у яких при владі хунти, підтримали нову владу Нігеру, а ті, у яких демократичні сили – засудили та висловилися про готовність військової інтервенції. Як висновок автор розглядає 2 групи можливих подальших сценаріїв розвитку подій: мирні та військові. Серед них найбільш ймовірним є можлива швидка інтервенція країн ECOWAS за, ймовірно, військової підтримки США та Франції і повернення до влади законно-вибраного уряду.

Ключові слова: Африка, Нігер, франкофонія, Франція, США, ECOWAS, державний переворот, військова хунта, Китай, Росія, ПВК “Вагнер”, Франсафрика, Русафрика

Постановка проблеми. Нігер – країна на заході Африки, яка отримавши свою незалежність (3 серпня 1960 року) від Франції, встигла пройти неймовірний шлях від країни, керованої генералами, до цивільної демократії, ставши ключовим учасником у регіональних африканських ініціативах, зокрема в Економічному Співтоваристві Західноафриканських Держав (ECOWAS), не дивлячись на те, що вплив Нігеру на міжнародній арені обмежений. З моменту отримання незалежності і до 2023 р. країна пережила низку успішних військових переворотів (1974 р., 1996 р., 1999 р., 2010 р., 2023 р.), результатом яких стало утвердження демократичного розвитку Нігеру з орієнтацією на розвиток прозахідного вектору зовнішньої політики. Не дивлячись на відповідні позитивні зміни в країні та на її загальний розвиток, у 2023 р. у Нігері стається повторний переворот, у результаті якого відбувається насильна зміна влади. Для чіткого розуміння кому це було вигідно і які це несе наслідки для України, необхідно з'ясувати що собою становить ця країна та які перед нею постають проблеми.

Аналіз попередніх досліджень та публікацій. За більше, ніж 30 років з'явилося не так багато наукових праць, присвячених висвітленню зовнішньополітичної діяльності Нігеру упродовж 1960-х рр. – XXI ст. Більшість закордонних та вітчизняних дослідників розглядають цю країну через призму дослідження зовнішньої політики та дипломатії її сусідки Нігерії – найвпливовішої держави Африки. Серед таких можна виокремити праці Дж. Стремлау (Stremlau, 1981), М.В. Делансі (Delancey, 1983), Дж. Фама (Pham, 2007), Г. Ешіет (Eshiet, 2018), С. Абіоли (Abiola, 2023), І. Нестеренка (Nesterenko, December 8, 2023).

Певний інтерес до цієї країни спостерігається з початком XXI ст. В основному висвітлення зовнішньої політики Нігеру представлено двосторонньою співпрацею з провідними акторами міжнародної арени (США, ЄС, Японія, Індія, Туреччина та ін.). Серйозним викликом для Нігеру став проведений у 2023 р. черговий військовий переворот, який привернув серйозну увагу міжнародних аналітиків (В. Портников (Portnykov, July 26, 2023), О. Топчій (Topchii, August 19, 2023), І. Аннор (Annor, March 18, 2023) та ін.), які висвітлюючи причини та процес перевороту в країні, акцентували на причетності до цього Росії та КНР. Тому, досліджувана тематика не викликає жодних сумнівів в її актуальності.

Метою дослідження є визначення ситуації у Нігері та впливу військового перевороту в країні і на Україну загалом, шляхом проведення аналізу загального стану розвитку Нігеру, перебігу там державного перевороту у 2023 р. та міжнародну реакцію на нього.

Виклад основного матеріалу.

Загальна ситуація в країні. Воєнний переворот 2010 р. у Нігері сформував Вищу раду з відновлення демократії, а 2011 р. шляхом виборів до влади в країні прийшов прозахідно-налаштований Махамату Іссуфу, представник народу Хауса, який складає більшість в Нігері. У 2016 р. він був переобраний повторно, хоча й опозиція заявляла про низку фальсифікацій і як наслідок відмовилася від участі в другому турі.

У 2021 р. під час демократичних виборів до влади у Нігері приходить Мохамед Базум, член Партії за демократію і соціалізм Нігеру (Biography of Mr. Mohamed..., February 25, 2021). Який як і його попередник він наголосив на продовженні розвитку прозахідного вектору зовнішньої політики країни. Цікавим є те, що за два дні до інавгурації нового президента в країні знову була спроба здійснення державного перевороту (бажання повернути диктаторський режим), проте вона провалилася.

На формування позитивного політичного іміджу країни негативно впливає наявність у Нігері терористичних угруповань (Салафітська група проповідування та боротьби, далі Аль-Каїда в ісламському Магрибі, Ансар Діне, Рух за єдність і джихад у Західній Африці, Ісламська держава в Західній Африці, Ісламська держава у Великій Сахарі, Боко Харам), які почали розвиватися там з 2000-х рр. (Niger: a coup attempt foiled two days before..., March 31, 2021). Нігер за підтримки військових контингентів США та Франції упродовж більше, ніж 20 років з перемінним успіхом веде з ними боротьбу (французька операція «Бархан», яка завершилася у 2022 р.) (Barkhane – Change of command of the..., July 26, 2022). Цьому допомагають й військові Італії (250 солдатів) та Німеччини (60 солдатів) (Nigerien Air Base 201, October 29, 2022).

Нігер – це країна контрастів. Маючи значні запаси уранових руд, золота та інших важливих корисних копалин, країна є однією з найбільш бідних держав у світі. За даними Всесвітнього банку за 2022 рік Нігер займає 207-ме місце (із 214-ти) за ВВП на душу населення зі значенням у 533 дол. та 138-ме (із 214-ти) за номінальним ВВП із значенням у 13,97 млрд. дол. (GDP per capita..., August 31, 2023). Хоча, за даними Всесвітнього банку приріст ВВП у 2022 р. склав аж 11,5% , що є просто неймовірно.

Нігер це здебільшого пустельна аграрна країна (87%) (див. рис. 1), яка до початку 2000-х рр. була майже недоторканою щодо іноземного інвестування. У 2002 р. російська компанія «Зарубежводстрой» запланувала побудову дамби у Кандаджі (In Niger, a dam to regulate..., October 22, 2012). Але проект так і не був

реалізований. За побудову цієї дамби взялася китайська компанія Gezhouba Group Company (CGGC) (Niger: les travaux..., 2019), яка мала її завершити до 2023 року. Однак, переворот в Нігері відстрочив цей процес до 2025 р. (Launch of the construction of..., October 28, 2022).

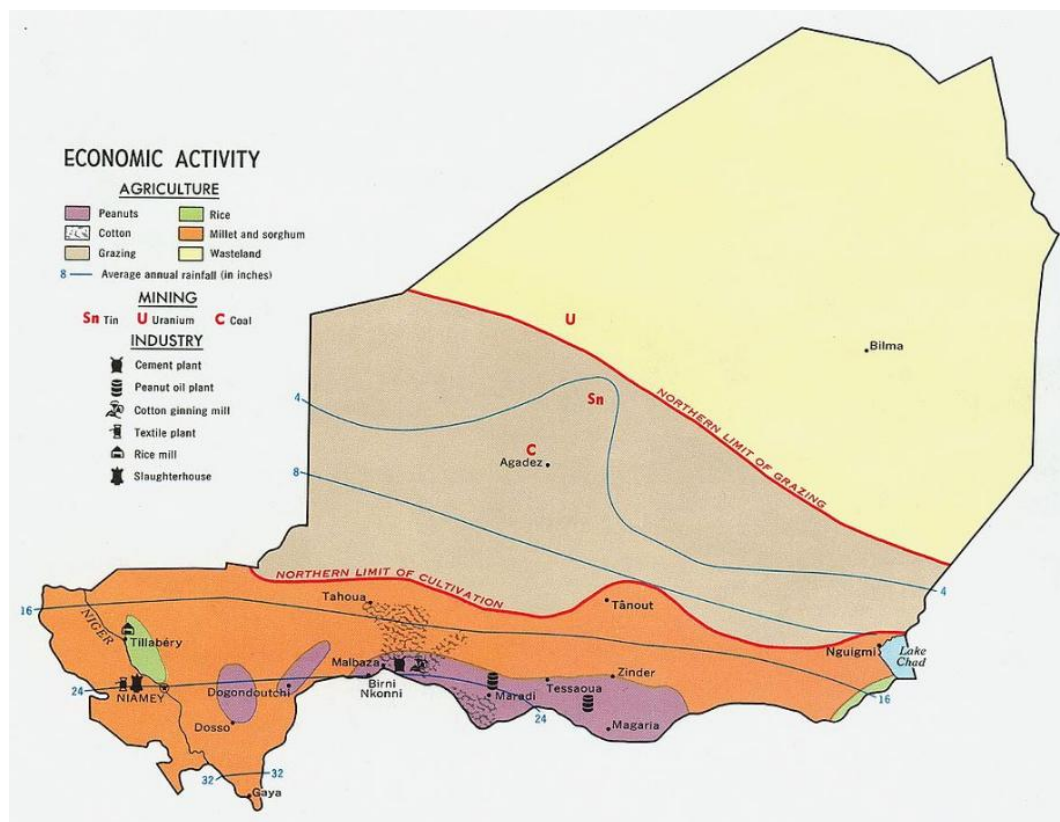

Рис. 1. Економічно-топографічна карта Нігеру
(Niger – Economic Activity. Niger Maps, 1969)

Найбільшою цінністю, звичайно, є корисні копалини Нігеру, основними серед яких є уран, нафта, вугілля та золото. Так, у 2022 р. Нігер експортував незбагачений уран та торій (31,9%), нафту та нафтопродукти (28,8%) і золото (16,7%). Основними експортерами стали Франція (33,2%) і Малі (18,7%) (Niger: Commercial profile. July, 2023). Якщо розглянути більш детально уранову промисловість Нігеру, то можна помітити, що основні шахти знаходяться на північному-заході Нігеру і майже повністю належать Франції (шахта Air поблизу міста Арліт належить компанії Somaïr, яка на 64% належить французькій компанії Orano, інші ж 36% належать нігерській державній компанії SOPAMIN). На сьогоднішній день не всі шахти є у робочому стані. Так, у березні 2021 р. шахта Акута, що поблизу міста Аокан (фірма Cominak, яка на 59% належала фірмі Orano, на 31% SOPAMIN, ще 10% належали іспанській фірмі ENUSA (The AKOUTA Mining Company..., 2023), закрилась через збитковість (Niger: Closure in 2021 of the COMINAK..., October 23, 2021). Шахти родовища Імурарен повинні були розпочати будівництво ще у 2014 р., проте через падіння цін на уран їхнє будівництво перенесли аж на 2028 р. Будівництвом буде займатися компанія Imouraren SA, яка на 66,65% належить французькій Orano, на 33,35% Société du patrimoine des mines du Niger і на 10% Korea Electric Power (Orano targets 2028 to exploit..., March 15, 2023).

Наразі після перевороту подальша доля проекту невідома. Що ж стосується єдиного робочого родовища, то поповзли чутки про те, що Нігер та Буркіна-Фасо збираються заборонити експорт урану з країн, але компанія Orano спростувала їх (Coups d'état in Niger: No..., June 02, 2023).

До того ж потрібно розуміти, що уран, що експортується з Нігеру складає тільки 20% від всього урану, який імпортується Францією і тому навіть зупинка його експорту не становить загрози для Франції.

Окрім того, у 2022 р. для добування урану в районі Даса була створена SOMIDA SA, 80% якої належать канадській фірмі Global Atomic, а 20% державі Нігер. Проект мав запрацювати у 2025 р., але наразі він призупинений (Niger: Creation of SOMIDA..., June 13, 2022).

Нігер славиться й своєю нафтовою промисловістю. Добування нафти тут почалося ще у 1970-их роках американськими фірмами Техасо і Esso. Однак, через збитковість підприємства США продали його у 2006 р. державі, яка не змогла з ним впоратись. Після підняття цін на нафту у 2007 р. китайська компанія China National Petroleum Corporation (CNPC) отримала від держави дозвіл на розвідку та будівництво свердловин у родовищі Агадем (біля кордону із Чадом) і з 2011 р. щодня видобуває по 20 тис. барелів нафти. У 2011 р. біля міста Зіндер за ініціативи компанії Société de Raffinage de Zinder (SORAZ), головним інвестором якої є CNPC, був побудований нафтопереробний завод (Nigerien oil: from Agadem..., July 30, 2020).

У 2019 р. CNPC було запущено ще один проект, який має з'єднати вище згадане родовище та порт Котону в Беніні (рис. 2). Спочатку в планах було з'єднати із вже побудованим нафтопроводом в Чаді, але далі обрали все ж таки цей 2000-кілометровий проект. Наразі будівництво закінчене на 77% (Niger-Benin pipeline, a major axis..., 2023) і, за словами заступника начальника штабу міністра шахт і енергетики Беніну, переворот у Нігері ніяк на проект не вплинув (Benin claims that the Niger pipeline..., August 3, 2023).

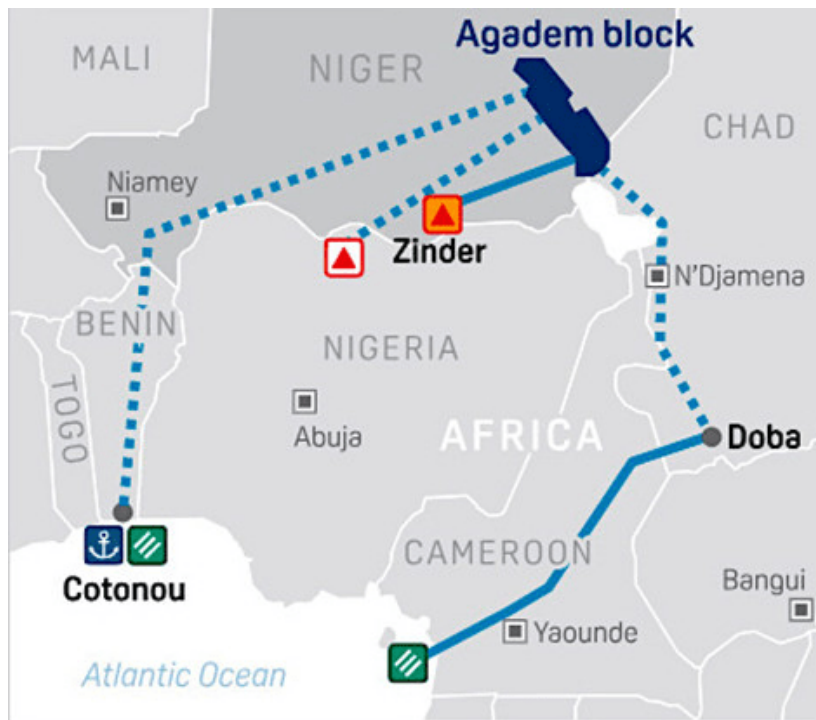

Рис. 2. Карта нафтопереробних заводів та нафтопроводів в Нігері та поблизу (Sylla, 2023)

У Нігері також є значні запаси золота. Золоті копальні знаходяться у регіоні Samira Hill біля кордону із Буркіна-Фасо. З 2004 р. вони належать Société des mines du Liptako (SML), яка у свою чергу належить на 80% канадській компанії SEMAFO і на 20% – нігерійській державній фірмі SOPAMIN (History of the SML, 2023). Щорічно там видобувається більше 1300 кг золота (Historique de la SML..., 2023). Наразі немає інформації щодо того яка ситуація на цих шахтах, проте хунта звинуватила Францію у звільненні 16 «терористичних елементів», які згодом здійснили напад на підрозділ національної гвардії в Бурку-Бурку (за 30 км від Samira Hill) (Niger coup leaders..., August 9, 2023), у результаті чого, було вбито п'ять солдатів і четверо поранено. МЗС Франції заперечило будь-які звинувачення (Niger: at least 6..., June 14, 2023).

Розвинена в країні й вугледобувна промисловість. Так, національна компанія SONICCHAR (яка на 69,3% належить Нігеру) активно добуває близько 200 000 тон вугілля на рік з родовища Ану Апарен (History, 2023). Але майже все вугілля, яке добувається використовується теплоелектростанцією в Ану Апарен для потреб урановидобувних компаній. У 2006 р. для експлуатації та розробки вугільного родовища в басейні Азавак було створено Société Nationale des Charbons de l'Azawak (SNCA), яка майже на 96% належить різним державним компаніям Нігеру. Проте далі проект робота не пішла (Structures under supervision, 2023). Наразі інформації про порушення роботи станції чи шахт немає.

Отже, загальна ситуація в країні була цілком задовільною, а у випадку співпраці з іноземними країнами – доброю. Тоді виникає питання що ж стало приводом до військового перевороту в країні влітку 2023 р.

Військовий переворот у Нігері. Ввечері 26 липня 2023 р. полковник-майор ВПС Амаду Абдраман звернувся до громадян країни та іноземних політиків зі словами про те, що резидента Базума усунули від влади, і оголосив про створення Національної ради захисту Батьківщини (Coup d'état in Niger: Niamey banned ..., June 3, 2023), яку очолив Абдурахман Чіані (Омар Тіані) – голова президентської варти. Припускаємо, що Мохамед Базум напередодні свого усунення знав про ці наміри, оскільки хотів звільнитися з посади Чіані (Niger's president vows..., July 28, 2023).

Наступного дня, 27 липня, Збройні Сили Нігеру в особі начальника штабу генерала Абду Сідіку Ісса висловили свою підтримку військовій хунті (Niger's army command..., July 30, 2023). Заколотники ввели комендантську годину, скасували Конституцію країни, призупинили роботу державних установ, закрили кордони та призупинили польоти. 30 липня 2023 р. тисячі прихильників військової хунти вийшли на вулиці Ніамаю, розмахуючи російськими прапорами, скандуючи ім'я президента РФ Путіна та рішуче засуджуючи Францію, підпаливши двері французького посольства в країні (French embassy in Niger..., July 30, 2023).

Причини військового перевороту. Однією з найголовніших причин є надзвичайна бідність країни. За даними Ілії Куса, близько 40% населення (10 млн. осіб) Нігеру живуть за межею бідності, себто заробляють менше 1,90 долара на день, а близько 4 млн. людей потребують регулярної гуманітарної допомоги (Kusa, 2023). Через постійні терористичні атаки в сусідніх країнах та на півночі самого Нігеру щороку збільшується кількість біженців, які не можуть отримати відповідної допомоги. До того ж більше, ніж 50% населення складають люди до 25-ти років, більшість з яких не отримують відповідної освіти та виховання (2022 Revision of World Population Prospects, 2023). Як наслідок, створюється така ситуація, коли суспільство готове піти за будь-яким лідером, з метою покращення свого злиденного становища.

Другою причиною є, звичайно, антизахідні, а зокрема антифранцузькі настрої в країні. Багато журналістів, політиків та активних діячів суспільства Нігеру звинувачують у всіх своїх бідах саме Францію (колишня метрополія для Нігеру), яка, на їх думку, втручається у внутрішні справи країни, просуваючи свій профранцузький уряд, який відповідно надає можливість Франції викачувати за безцінь ресурси з країни та тримати на її території французьких військових (In the

news: anti-France..., August 5, 2023). До того ж успіхи французьких воєнних операцій проти джихадистів в Нігері настільки скромні, що це не виправдовує перебування там французьких військових (Niger: "Those who sponsor anti-French...", August 1, 2023). Після приходу до влади військової хунти в країні було проведено низку антифранцузьких мітингів, які, на думку, американських аналітиків живляться саме Росією (Niger: understanding the situation..., August 9, 2023).

Наступною причиною може бути й те, що Мухаммед Базум етнічно є арабом і має світліший відтінок шкіри, у той час як більшість населення це негроїдні представники народу хауса (Biography of Mr. Mohamed..., February 25, 2021, 2022; Revision of World Population Prospects, 2023). Не варто також забувати і про особистий конфлікт між президентом та командувачем президентської гвардії (Kusa, 2023).

Реакція міжнародної спільноти та подальший розвиток ситуації. Більшість країн світу (в тому числі Франція, США та країни ECOWAS) засудили військовий переворот в Нігері (Niger coup: world..., July 27, 2023), а країни ECOWAS припинили будь-які комерційні та фінансові операції з країною, заморозивши при цьому активи путчистів і висловивши ультиматум хунті: упродовж 7 днів повернути владу легітимному президентові (West African countries ruled out..., August 12, 2023). Ультиматум не був виконаний. 10 серпня 2023 р. після саміту в Абуджі країни ухвалили рішення розгорнути свої війська з метою «відновлення конституційного порядку» в Нігері, заявивши водночас про відданість мирному врегулюванню (West African countries announced the deployment ..., August 11, 2023).

Варто зауважити, що не весь ECOWAS є таким одноставним у питанні відновлення конституційного порядку в Нігері. Країни-члени поділилися на 2 великі групи у цьому питанні. До першої групи належать країни (Малі, Буркіна-Фасо та частково Гвінея), у яких самих не так давно відбулися військові перевороти. Тому, вони визнають зміну уряду в Нігері і готові з ним співпрацювати (Mali, Burkina Faso Warn..., August 1, 2023).

Друга група – це країни (Нігерія, Сенегал, Гана, Бенін, Того, Кот д'Івуар, Гвінея-Бісау, Гамбія, Ліберія та Сьєрра-Леоне) з демократично обраними урядами, які є частково прозахідними і захищають демократичні цінності у регіоні, убезпечуючи цим і себе від можливих переворотів.

Цікавим є те, що деякі африканські країни з військовим правлінням або серйозною роллю військових при владі (Лівія, Чад) дотримуються політики балансування і мирного вирішення ситуації у Нігері. Надаючи перевагу відносинам із Заходом, країни не вважають за потрібне втручатися у внутрішні справи Нігеру на боці хунти (Kusa, 2023).

18 серпня 2023 р. відбувся черговий з'їзд представників ECOWAS на якому нібито було визначено дату майбутньої інтервенції (West African bloc..., August 19, 2023). А 19 серпня, делегація країн ECOWAS зустрілася у Ніамеї з поваленим президентом Нігеру Мохамедом Базумом та лідером військової хунти генералом Абдурахаманом Чіані (Coup d'état in Niger: ECOWAS..., August 19, 2023). Наскільки сьогодні відомо конкретної домовленості дійти сторонам не вдалося. Пізніше лідер військової хунти повідомив, що бажає мирного врегулювання ситуації, однак буде боротися у випадку військової інтервенції; також він додав, що готовий передати владу в руки цивільного уряду протягом 3-х років (Niger coup leader..., August 20, 2023). Лідери ECOWAS вважають таку заяву неприйнятною (ECOWAS considers the junta's..., August 22, 2023).

Африканський союз також одразу засудив військовий переворот та припинив членство Нігеру (The African Union suspends..., August 22, 2023).

Що ж стосується Франції, то її реакція виявилася набагато пасивнішою, аніж це очікувалося. Вона одразу засудила військовий переворот та попередила про ненапад на французьких громадян, що перебували у Нігері (France warns will..., July 30, 2023). Далі Франція заявила, що не планує військову інтервенцію до Нігеру, проте

підтримує країни ECOWAS у прагненні досягнути порядку (Coup d'état in Niger: Niamey..., June 3, 2023). А 21 серпня алжирське державне радіо повідомило, що Франція запропонувала використовувати свій повітряний простір для операції в Нігері, проте уряд Алжиру відмовився від цього. Опісля Франція звернулася до Марокко з проханням дозволити своїм військовим літакам перетинати її повітряний простір (Algeria refuses French..., August 22, 2023). Однак, уряд Франції усе заперечив (France denies report..., 2023). 25 серпня 2023 р. військова хунта в Нігері висунула вимогу французькому послу покинути країну протягом 48 годин. МЗС Франції відхилило цю вимогу, посилаючись на те, що такі речі має право висловлювати тільки легітимно обрана влада (In Niger, the ruling junta..., August 25, 2023).

Цікавою у даному випадку видається позиція США. З одного боку наддержавна підтримує зусилля Західної Африки щодо відновлення конституційного порядку в Нігері (Blinken backs West African..., August 19, 2023). Однак, через страх втратити свою військову присутність у Нігері, незалежно від наявного там уряду, Пентагон та Білий Дім утрималися від того, щоб назвати події в Нігері переворотом (Biden administration searching..., August 17, 2023). Окрім того, уряд США не вірить, що державний переворот у Нігері був спровокований Росією чи ПВК «Вагнер» (Niger Coup: Wagner..., August 8, 2023). У той час як сам президент Нігеру попередив про зростання небезпеки від впливу «злочинних російських найманців» з ПВК «Вагнер», яких місцеві хунти запросили у регіон «на шкоду правам та гідності народів» (Will there be a big war..., August 5, 2023).

З іншого боку американські війська в Нігері заявили про свою готовність передислокації, якщо це буде необхідно (US readying plans..., August 19, 2023). 19 серпня новий посол США Кетлін А. Фітц Гіббон прибула до Нігеру, щоб очолити дипломатичну місію та посилити зусилля з вирішення кризи (US Ambassador Kathleen FitzGibbon..., August 19, 2023).

Доволі цікавою виявилася реакція Китаю. МЗС КНР висловило підтримку Базуму та закликала до дипломатичного вирішення кризи, але прямо не засудило переворот і взагалі не назвало цю подію переворотом (China hopes Niger..., August 3, 2023).

Україна в заяві МЗС, як й інші цивілізовані країни 27 липня 2023 р. засудила військовий переворот в Нігері та прихід до влади військової хунти (Statement of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine..., July 27, 2023).

Щодо ж до реакції РФ на події у Нігері, то вона є двоякою. Євгеній Пригожин підтримував переворот і назвав його частиною боротьби Нігеру проти «колонізаторів» (Niger's president vows..., July 28, 2023), а прес-секретар президента Росії Д. Песков висловив серйозну стурбованість та закликав усі сторони виявляти стриманість і якнайшвидше повернутися до правового порядку (Kremlin says interference..., August 04, 2023).

Можливі сценарії розвитку ситуації та їх вплив на Україну. Не зважаючи на гучні заяви країн ECOWAS про військову інтервенцію, а також підтримку з боку Франції та США, навряд чи західні країни будуть брати безпосередню участь в інтервенції до Нігеру. Можливе лише надання певної допомоги. Це пояснюється тим, що сама Франція не зазнає величезних збитків від відсутності імпорту урану з Нігеру, оскільки вона може імпортувати його з інших країн (Niger: what economic repercussions..., August 1, 2023), а французькі війська можна буде передислокувати до Чаду (Is the French military presence in Niger... August 17, 2023). Головним інтересом є саме дипломатична підтримка Нігером ініціатив Франції, а військова інтервенція (навіть якщо успішна) може бути сприйнята населенням негативно, а отже жодної дипломатичної допомоги не буде (What are France's political and economic..., August 22, 2023).

У свою чергу США поки займають вичікувальну позицію щодо подальшого перебігу ситуації. Варто розуміти, що Нігер має важливе для США розміщення для боротьби із джихадистами в Сахелі. Однак, військова інтервенція може призвести до

великої війни в Західній Африці (між Нігером, Буркіна-Фасо, Малі, Гвінею з одного боку та демократичними країнами ECOWAS і США, Францією з іншого).

Подвійним гравцем у цій ситуації є Росія. Підтримка військової хунти Нігеру дасть можливість країні отримувати уран і тоді жодні санкції для Росатому не страшні (Age revolution in Niger..., August 8, 2023). До того ж Нігер може стати ще одним союзником Росії на міжнародній дипломатичній арені, тим самим зашкоджуючи Україні. Не дивлячись на виражені проросійські настрої населення та новоспеченого уряду Нігеру, варто розуміти, що основними військами у регіоні є саме ПВК «Вагнер», а не збройні сили РФ. А враховуючи той факт, що російське ПВО збило літак на якому Пригожин повертався із Африки, то чи буде цей вагнерівський вплив у Нігері й надалі таким потужним, відповісти і передбачити складно. Оскільки невідомо як себе поведуть «вагнерівці». Можливо, вони об'єднаються із силами РФ, можливо, РФ їх знищить, а, можливо, вони стануть незалежною структурою, яка буде диктувати свої правила у Африці.

До того ж не вартує забувати й про Китай, який зайнявши нейтральну позицію, вважає, що зможе домовитися із новим «урядом». Більше того, судячи з продовження роботи на нафтопроводі в Беніні, у нього вже вийшло це зробити.

Висновки. Не дивлячись на цілком нормальну політичну та економічну ситуацію у Нігері, улітку 2023 р. в країні відбувся військовий переворот, який привів до влади військову хунту. Головною причиною якого стала надзвичайна бідність населення країни. Близько 40% населення (10 млн. осіб) Нігеру живуть за межею бідності (заробляють менше 1,90 долара на день), а близько 4 млн. людей потребують регулярної гуманітарної допомоги. Через постійні терористичні атаки в сусідніх країнах та на півночі самого Нігеру щороку збільшується кількість біженців, які не можуть отримати відповідної допомоги. До того ж більше, ніж 50% населення складають люди до 25-ти років, більшість з яких не отримують відповідної освіти та виховання. В країні склалася така ситуація, коли суспільство готове було піти за будь-яким лідером, з метою покращення свого злиденного становища, особливо коли в усіх бідах народу виступає прозахідно-орієнтований уряд. Більшість країн світу, серед яких Франція, США та країни ECOWAS, засудили військовий переворот в Нігері та припинили будь-які комерційні та фінансові операції з новим урядом. Хоча й були ті країни, які підтримали військовий переворот чи навпаки зайняли нейтральну позицію.

На сьогоднішній день існує два можливих сценарії вирішення ситуації в Нігері: мирний та військовий. Для України найкращим варіантом буде, звичайно, дипломатичне повернення влади до легітимного президента Нігеру Мохамеда Базума, проте, на жаль, цей варіант дуже малоімовірний. Іншим дипломатичним варіантом вирішення питання є домовленість Заходу і Китаю із наявною хунтою про встановлення тимчасового уряду, продовження роботи іноземних підприємств і залишенням іноземних військ на території Нігеру. На нашу думку, цей сценарій є найбільш вдалим і вигідним для України, адже не відтягуватиме сили та увагу наших союзників у Африку. Однак, результативність його буде можлива за умови невтручання у переговорний процес Росії.

Найгіршим варіантом перебігу подій є неможливість інтервенції ECOWAS до Нігеру через відсутність реальної західної підтримки. Як наслідок, іноземні війська (і можливо компанії, крім китайських) будуть виведені з країни, а сама держава потрапить під російський вплив.

Якщо ж розглядати військовий варіант вирішення ситуації у Нігері, то більш прийнятною як для країн Заходу, так і України, була б швидка військова інтервенція країн ECOWAS за підтримки США та Франції. Важливо наголосити, що саме швидка, а не затяжна інтервенція, оскільки це може призвести до початку великої війни, яка може відволікти сили наших союзників від України. Яким буде перебіг подальших подій в Нігері, покаже час. Маємо надію, що ситуація в Нігері стабілізується.

REFERENCES

- Abiola, S.** (February 13, 2023). Foreign Policy: Nigeria Must Get out of Its Own Way. *APRI*. Retrieved from <https://cutt.ly/4wQC9Tom>
- Age revolution in Niger: the diplomat talked about Russian interests. (August 8, 2023). *Informatsiyni portal FREEDOM*. Retrieved from <https://cutt.ly/hwvvCxWH> // Військовий переворот у Нігері: про російські інтереси розповів дипломат (August 8, 2023). *Informatsiyni portal FREEDOM*. Retrieved from <https://cutt.ly/hwvvCxWH>
- Algeria refuses French request to fly over its airspace for military operation in Niger. (August 22, 2023). *Arab News*. Retrieved from <https://cutt.ly/7wvvK62s>
- Annor, I.** (March 18, 2023). Can Blinken Sway Niger From Russia, China Influence? VOA: Africa. Retrieved from <https://cutt.ly/swQC9OnF>
- Barkhane – Change of command of the planned Niamey air base (July 26, 2022). *Ministère des Armées*. Retrieved from <https://cutt.ly/CwvvLpKs> // Barkhane – Passation de commandement de la base aérienne projetée de Niamey. (July 26, 2022). *Ministère des Armées*. Retrieved from <https://cutt.ly/CwvvLpKs>
- Benin claims that the Niger pipeline is not affected by the sanctions imposed by the coup. (August 3, 2023). *Zonebourse*. Retrieved from <https://cutt.ly/kwvvZZc5> // Le Bénin affirme que l'oléoduc du Niger n'est pas affecté par les sanctions imposées par le coup d'État. (August 3, 2023). *Zonebourse*. Retrieved from <https://cutt.ly/kwvvZZc5>
- Biden administration searching for ways to keep US forces in Niger to continue anti-terror operations despite overthrowing of government. (August 17, 2023). *CNN*. Retrieved from <https://cutt.ly/VwvvLsAm>
- Biography of Mr. Mohamed, the winner of the presidential election, according to the provisional results (February 25, 2021). *Agence nigérienne de presse*. Retrieved from <https://cutt.ly/GwvvLgWJ> // Biographie de M. Mohamed le vainqueur de la présidentielle, selon les résultats provisoires. (February 25, 2021). *Agence nigérienne de presse*. Retrieved from <https://cutt.ly/GwvvLgWJ>
- Blinken backs West African efforts to restore Niger's constitutional order. (August 19, 2023). *Financial Times*. Retrieved from <https://cutt.ly/owvvLkVk>
- Coup d'état in Niger: ECOWAS representatives met with the dictator president and the leader of the military junta. (August 19, 2023). *Suspilne Novyny*. Retrieved from <https://cutt.ly/JwvvLnRl> // Держпереворот у Нігері: представники ECOWAS зустрілися з повеленим президентом та лідером військової хунти. (August 19, 2023). *Suspilne Novyny*. Retrieved from <https://cutt.ly/JwvvLnRl>
- Coup d'état in Niger: Niamey banned the export of uranium to France? (June 3, 2023). *20minutes*. Retrieved from <https://cutt.ly/7wvvLTGF> // Coup d'Etat au Niger: Niamey interdit l'exportation d'uranium vers la France? Prudence. (June 3, 2023). *20minutes*. Retrieved from <https://cutt.ly/7wvvLTGF>
- Coup d'état in Niger: No, Burkina Faso has not banned the export of uranium to France. (June 2, 2023). *20minutes*. Retrieved from <https://cutt.ly/fwvvLXDJ> // Coup d'Etat au Niger: Non, le Burkina Faso n'a pas banni l'exportation d'uranium vers la France. (June 2, 2023). *20minutes*. Retrieved from <https://cutt.ly/fwvvLXDJ>
- China hopes Niger will find a 'political resolution' to coup. (August 3, 2023). *Reuters*. Retrieved from <https://cutt.ly/TwvvLbWL>
- Delancey, M.W.** (1983). Nigerian Foreign Policy Alternative Perceptions and Projections. *Nigeria: Foreign Policy Alternatives*, 164-190. London: Palgrave Macmillan. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-1-349-06301-7>
- ECOWAS considers the junta's transition plan in Niger "unacceptable". (August 22, 2023). *TV5 Monde*. Retrieved from <https://cutt.ly/awvvZEwT> // La Cédéao juge le plan de transition de la junte au Niger "inacceptable". (August 22, 2023). *TV5 Monde*. Retrieved from <https://cutt.ly/awvvZEwT>
- Eshiet, G.** (2018). *Nigeria's Foreign Policy from 1960 – Global Era: What Went Wrong?* (Master's Thesis). Olomouc.
- France warns will retaliate if its interests attacked in Niger. (July 30, 2023). *Ahrarmonline*. Retrieved from <https://cutt.ly/wwwvL3n1>
- French embassy in Niger is attacked as protesters waving Russian flags March through capital. (July 30, 2023). *APNews*. Retrieved from <https://cutt.ly/awvvL4Ho>
- GDP per capita (current US\$). (August 31, 2022). *The World Bank*. Retrieved from <https://cutt.ly/mwvvL6x2>

- History. (2023). *Sonichar*. Retrieved from <http://www.sonichar1.com> // Histoire. (2023). *Sonichar*. Retrieved from <http://www.sonichar1.com>
- History of the SML. (2023). *Société des Mines du Liptako*. Retrieved from <https://cutt.ly/nwvvZseV> // Historique de la SML. (2023). *Société des Mines du Liptako*. Retrieved from <https://cutt.ly/nwvvZseV>
- In Niger, a dam to regulate the declining flow of the river. (October 22, 2012). *Le Monde*. Retrieved from: <https://cutt.ly/RwvvLibm> // Au Niger, un barrage pour réguler le débit déclinant du fleuve. (October 22, 2012). *Le Monde*. Retrieved from: <https://cutt.ly/RwvvLibm>
- In Niger, the ruling junta demands the departure of the French ambassador within forty-eight hours (August 25, 2023). *Le Monde*. Retrieved from <https://cutt.ly/vwvvLt3P> // Au Niger, la junte au pouvoir demande le départ de l'ambassadeur de France sous quarante-huit heures. (August 25, 2023). *Le Monde*. Retrieved from <https://cutt.ly/vwvvLt3P>
- In the news: anti-France demonstrations in Niger (August 5, 2023). *RFI*. Retrieved from <https://cutt.ly/owvvKvFl> // À la Une: les manifestations anti-France au Niger. (August 5, 2023). *RFI*. Retrieved from <https://cutt.ly/owvvKvFl>
- Is the French military presence in Niger doomed to disappear? (August 17, 2023). *Franceinfo*. Retrieved from <https://cutt.ly/twQC95y1> // La présence militaire française au Niger est-elle condamnée à disparaître? (August 17, 2023). *Franceinfo*. Retrieved from <https://cutt.ly/twQC95y1>
- Kremlin says interference of non-regional actors unlikely to help Niger. (August 4, 2023). *Aljazeera*. Retrieved from <https://cutt.ly/vwvvZmEx>
- Kusa, Iliia.** (August 3, 2023). Who is ready to fight for Niger? *Hlavkom*. Retrieved from <https://cutt.ly/EwvvZjXn> // **Куса, Ілля** (August 3, 2023). Хто готовий битися за Ніреп? *Hlavkom*. Retrieved from <https://cutt.ly/EwvvZjXn>
- Launch of the construction of a high voltage line from the Dam to Niamey: and Kandadji will light up Niger! (October 28, 2022). *Niamey.com*. Retrieved from <https://cutt.ly/5wvvZK15> // Lancement de la construction de ligne haute tension à partir du Barrage jusqu'à Niamey: et Kandadji allumera le Niger! (October 28, 2022). *Niamey.com*. Retrieved from <https://cutt.ly/5wvvZK15>
- Mali, Burkina Faso Warn Against Military Intervention in Niger. (August 1, 2023). *Bloomberg*. Retrieved from <https://cutt.ly/7wvvZ9tk>
- Nesterenko, I.** (December 8, 2023). The most influential country in Africa? An overview of the domestic and foreign policy of Nigeria. *ADASTRA*. Retrieved from <https://cutt.ly/xwQC30ro> // **Нестеренко, І.** (December 8, 2023). Найвпливовіша держава Африки? Огляд внутрішньої і зовнішньої політики Нігерії. *ADASTRA*. Retrieved from <https://cutt.ly/xwQC30ro>
- Niger: at least 6 soldiers and 10 "terrorists" killed in the west. (June 14, 2023). *Africanews*. Retrieved from <https://cutt.ly/PwvvXF7g>
- Niger: Business profile (July, 2023). *AD'OCC*. Retrieved from <https://cutt.ly/XwvvXtM2> // Niger: Profil commercial. (July, 2023). *AD'OCC*. Retrieved from <https://cutt.ly/XwvvXtM2>
- Niger: Closure in 2021 of the COMINAK uranium mine of the French nuclear group Orano (Areva) (October 23, 2021). *Intellivoire*. Retrieved from <https://cutt.ly/DwvvZ6Ex> // Niger: Fermeture en 2021 de la mine d'uranium COMINAK du groupe nucléaire français Orano (Areva). (October 23, 2021). *Intellivoire*. Retrieved from <https://cutt.ly/DwvvZ6Ex>
- Niger: Commercial profile. (July, 2023). *AD'OCC*. Retrieved from <https://cutt.ly/XwvvXtM2> // Niger: Profil commercial. (July, 2023). *AD'OCC*. Retrieved from <https://cutt.ly/XwvvXtM2>
- Niger coup leader Gen Tchiani promises to handover power in three years. (August 20, 2023). *BBC*. Retrieved from <https://cutt.ly/qwvvXgji>
- Niger coup leaders accuse French forces of destabilising the country. (August 9, 2023). *Aljazeera*. Retrieved from <https://cutt.ly/awvvXjld>
- Niger Coup: Wagner Taking Advantage Of Instability – Antony Blinken. (August 8, 2023). *Peacefmonline.com*. Retrieved from <https://cutt.ly/swvvXlNn>
- Niger coup: world leaders react to president's detention. (July 27, 2023). *Africanews*. Retrieved from <https://cutt.ly/NwvvXceP>
- Niger: Creation of SOMIDA for the exploitation of uranium from Dasa (June 13, 2022). *Skiainfinance*. Retrieved from <https://cutt.ly/5wvvZ7gu> // Niger: Création de la SOMIDA pour l'exploitation de l'uranium de Dasa. (June 13, 2022). *Skiainfinance*. Retrieved from <https://cutt.ly/5wvvZ7gu>

- Niger: a coup attempt foiled two days before the inauguration of the new president (March 31, 2021). *Le Monde*. Retrieved from <https://cutt.ly/NwvvXOup> // Niger: une tentative de coup d'Etat déjouée deux jours avant l'investiture du nouveau président. (March 31, 2021). *Le Monde*. Retrieved from <https://cutt.ly/NwvvXOup>
- Niger – Economic Activity. Niger Maps. (1969). Perry-Castañeda Library Map Collection. The University of Texas at Austine. Retrieved from <https://cutt.ly/3wQC7XNS>
- Niger: “Those who sponsor anti-French demonstrations are taking advantage of the weakness of our response” (August 1, 2023). *Le Figaro*. Retrieved from <https://cutt.ly/3wvvXSho> // Niger: «Ceux qui commanditent les manifestations anti-françaises profitent de la faiblesse de notre réponse». (August 1, 2023). *Le Figaro*. Retrieved from <https://cutt.ly/3wvvXSho>
- Niger: understanding the situation after the coup in six questions (August 9, 2023). *Le Monde*. Retrieved from <https://cutt.ly/4wvvXbv1> // Niger: comprendre la situation après le coup d'Etat en six questions. (August 9, 2023). *Le Monde*. Retrieved from <https://cutt.ly/4wvvXbv1>
- Niger: what economic repercussions following the military coup? (August 1, 2023). *La Tribune Afrique*. Retrieved from <https://cutt.ly/3wvvXYIY> // Niger: quelles répercussions économiques suite au coup d'État militaire? (August 1, 2023). *La Tribune Afrique*. Retrieved from <https://cutt.ly/3wvvXYIY>
- Nigerien Air Base 201. (October 29, 2022). *United States Africa Command*. Retrieved from <https://cutt.ly/MwvvX3wG>
- Nigerien oil: from Agadem to SORAZ (July 30, 2020). *ONEP*. Retrieved from <https://cutt.ly/5wvvZCNU> // Le petrole nigerien: d'Agadem à la SORAZ. (July 30, 2020). *ONEP*. Retrieved from <https://cutt.ly/5wvvZCNU>
- Niger's army command declares support for coup launched by presidential guard. (July 30, 2023). *France24*. Retrieved from <https://cutt.ly/JwvvX1dH>
- Niger's president vows democracy will prevail after mutinous soldiers detain him and declare a coup. (July 28, 2023). *APNews*. Retrieved from <https://cutt.ly/OwvvXZUG>
- Orano targets 2028 to exploit the Imouraren uranium deposit in Niger (March 15, 2023). *Jeuneafrique*. Retrieved from <https://cutt.ly/owvvX8NF> // Orano cible 2028 pour exploiter le gisement d'uranium d'Imouraren au Niger. (March 15, 2023). *Jeuneafrique*. Retrieved from <https://cutt.ly/owvvX8NF>
- Pham, J.P.** (2007). Nigeria's Foreign Policy: An Inquiry into Sources and Prospects. *IPRI*: James Madison University
- Portnykov, V.** (July 26, 2023). Ukraine and the battle for Niger: Prigozhin welcomed the mutiny of the military. *Radio Svoboda*. Retrieved from <https://cutt.ly/XwQC3WO6> // **Портников, В.** (July 26, 2023). Україна і битва за Нігер: Пригожин привітав заколот військових. *Радіо Свобода*. Retrieved from <https://cutt.ly/XwQC3WO6>
- 2022 Revision of World Population Prospects. (2023). *United Nation official site*. Retrieved from <https://cutt.ly/LwvvKzLX>
- Statement of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine regarding the coup d'état in Niger *Ofitsiynyi sait Ministerstva zakordonnykh sprav Ukrainy*. Retrieved from <https://cutt.ly/fwvvCPnJ> // Заява МЗС України щодо державного перевороту в Нігері (July 27, 2023). *Ofitsiynyi sait Ministerstva zakordonnykh sprav Ukrainy*. Retrieved from <https://cutt.ly/fwvvCPnJ>
- Stremlau, J.** (1981). The Fundamentals of Nigerian Foreign Policy. *JSTOR*, 11 (1-2), 46-50. DOI: <https://doi.org/10.2307/1166234>
- Structures under supervision (2023). *Ministère de l'Énergie et des Énergies renouvelables*. Retrieved from <https://cutt.ly/fwvvChix> // Structures sous tutelle. (2023). *Ministère de l'Énergie et des Énergies renouvelables*. Retrieved from <https://cutt.ly/fwvvChix>
- Sylla, R.** (2023). Niger-Benin pipeline, a major axis of Sino-Benin cooperation. *Observatoire Francais*. Retrieved from <https://cutt.ly/wwQVtK14> // **Sylla, R.** (2023). Pipeline Niger Bénin, un axe majeur de la coopération sino-bénoise. *Observatoire Francais*. Retrieved from <https://cutt.ly/wwQVtK14>
- The AKOUTA Mining Company (COMINAK). (2023). *Orano*. Retrieved from <https://cutt.ly/8wvvZDRo> // La Compagnie Minière d'AKOUTA (COMINAK). (2023). *Orano*. Retrieved from <https://cutt.ly/8wvvZDRo>
- The African Union suspends Niger until the “reestablishment” of constitutional order. (August 22, 2023). *France 24*. Retrieved from <https://cutt.ly/mwvvZBBp> // L'Union africaine suspend le Niger jusqu'au “rétablissement” de l'ordre constitutionnel. (August 22,

- 2023). *France 24*. Retrieved from <https://cutt.ly/mwvvZBBp>
- Топчій, О.** (August 19, 2023). West African countries have agreed on a date for a possible invasion of Niger. *UNIAN* Retrieved from <https://cutt.ly/vwQC3FBf> // **Топчій, О.** (August 19, 2023). Країни Західної Африки погодили день можливого вторгнення в Нігер. УНІАН. Retrieved from <https://cutt.ly/vwQC3FBf>
- US Ambassador Kathleen FitzGibbon arrives in Niger. (August 19, 2023). *CNN*. Retrieved from: <https://cutt.ly/swvvCjNU>
- US readying plans to evacuate drone bases if necessary under Niger's new junta, commander says. (August 19, 2023). *APNews*. Retrieved from <https://cutt.ly/YwvvCl1o>
- West African bloc says 'D-Day' set for possible Niger intervention. (August 19, 2023). *Reuters*. Retrieved from <https://cutt.ly/WwvvCUW3>
- West African countries announced the deployment of troops to enter Niger (August 11, 2023). *Volyn online*. Retrieved from <https://cutt.ly/fwvvCA1U> // Західноафриканські країни заявили про розгортання військ для введення в Нігер (August 11, 2023). *Volyn online*. Retrieved from <https://cutt.ly/fwvvCA1U>
- West African countries ruled out the involvement of the "Wagners" in the coup in Niger. (August 12, 2023). *Ukrinform*. Retrieved from: <https://cutt.ly/HwvvZbeD> // Країни Західної Африки виключили причетність «вагнерівців» до перевороту в Нігері. (August 12, 2023). *Ukrinform*. Retrieved from: <https://cutt.ly/HwvvZbeD>
- Will there be a big war over Niger? How are pro-Russian juntas undermining West Africa and why is it harming Ukraine? (August 5, 2023). *BBC*. Retrieved from <https://cutt.ly/OwvvLx87> // Буде велика війна за Нігер? Як проросійські хунти підривають Західну Африку і чому це шкодить Україні? (August 5, 2023). *BBC*. Retrieved from <https://cutt.ly/OwvvLx87>
- What are France's political and economic interests in Niger? (August 22, 2023). *Le Monde*. Retrieved from <https://cutt.ly/lwvvCyd3> // Quels sont les intérêts politiques et économiques de la France au Niger? Comprendre en quatre minutes. (August 22, 2023). *Le Monde*. Retrieved from <https://cutt.ly/lwvvCyd3>